

sajtóban való megjelenését vizsgálom, és azt mutatom be, milyen nyelvi eszközökkel igyekszik az újságíró az olvasó álláspontját is befolyásolni.

A „gilets jaunes” névvel ellátott elégedetlenkedők tüntetéssorozata Emmanuel Macron (Franciaország jelenlegi köztársasági elnöke) benzinár emeléséről szóló törvénye ellen kezdődött – innen is származik a minden autóvezető birtokában lévő láthatósági mellény, a sárga mellény szimbólummá tétele –, de mára már szociológiai keretet is öltve szinte megszokássá vált, hogy november közepe óta minden szombaton összegyűlnek követeléseik hangoztatására. A tiltakozás nem minden esetben zajlik békés módon, és ez a médiában is nagy port kavart. Az események bemutatása viszont sajtótermékről sajtótermékre változik, főként politikai elkötelezettségüktől függően. Az adott média megközelítése pedig az olvasói szemléletmódot is nagyban befolyásolja. Tanulmányom ezekre igyekszik fényt deríteni, a bordeaux-i újságok weboldalán elérhető cikkeken keresztül, korpuszomat többek között a Sud Ouest, semlegesnek mondott regionális napilap, ill. a Rue 89 Bordeaux, független bordeaux-i média, szombati tüntetéseket bemutató cikkei alkotják. Az olvasó manipulálása már a címnél kezdődik, így első szempontként a lapok által adott címeket vetem össze az egyes események kapcsán. Ez azért is fontos, mert a későbbiekben e köré épül a cikk egész szerkezete. Már itt egyértelműen kiderül, hogy az egyes médiumok alapvetően két álláspontot képviselnek: vagy a sárga mellényesekét, vagy az ellenük harcoló rendőri erőket. Ez alapján a továbbiakban e két csoport szövegben való nyelvi megjelenítését vizsgálom meg, vagyis hogy milyen nyelvi környezetben jelenik meg – vagy nem jelenik meg – mikor alany, mikor ágens, és a mondat szerkezetet, a mondatalkotók szerveződését is egybevetem az említett jellemzőkkel. Továbbá, az igék és kifejezések szemantikai használatbeli különbsége is jelentőséggel bír a nézőpont alakításában, éppúgy, mint a melléknevek megválasztása, vagy az eufemizmusok használata. Végezetül a különböző szlogenek megjelenését is számba veszem, milyen kontextusban és milyen gyakran használja őket az újságíró, s ennek milyen diskurzusszervező szerepe van.

Ez a kutatás egyúttal a kritikus újságolvasás (és a kritikus gondolkodás) fontosságára is rá kíván mutatni, annál is inkább, mert a kérdésfelvetés az aktuális helyzet viszonylataiban különösen releváns.

15:20 – 15:50

Érsek Csenge

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Eötvös József Collegium

Kutatás, alkalmazkodás, ellenőrzés – hogyan fordítanak a fordító szakos hallgatók?

A jelen kutatás témája a fordítástudomány folyamatorientált vizsgálata, és az e területen végzett longitudinális empirikus kutatásomat mutatom be. A kutatás célja a fordítóképzésben résztvevő hallgatók fordítói stratégiáinak és ezek – a képzés során végbement – lehetséges változásainak feltárása. A kutatás kvalitatív longitudinális esettanulmány, amely a hangosan gondolkodás technikáját és egy képernyőfelvevő programot alkalmaz az adatgyűjtéshez. Négy magyar és négy finn hallgató a kutatás résztvevője (a 3. adatfelvételtől 3-3 hallgató), ők a kutatás három fázisában különböző műfajú szövegeket fordítottak. A hallgatókat fordítóképzésük első félévében kezdtem vizsgálni (2017 szeptember), és azóta félévente veszek új adatokat. Az eddigi eredmények közül a legfontosabbak a következők: a különböző hallgatók stratégiái változtak az adatfelvételek során, ellenőrzési stratégiájuk az utolsó adatfelvételre egységesedett. Keresési és kutatási stratégiáik is változtak: a 2. és 3. adatfelvétel során komplexebbek, többlépcsősek voltak (ezek mértéke egyénenként különböző volt), valamint alkalmazkodási stratégiáik is változtak – a 3. adatfelvételnél eltolódás figyelhető meg az alanyoknál a célközönség igényei és a funkció tartásának alkalmazkodási stratégiái felé, illetve a hallgatók a 2. és 3. adatfelvételkor utaltak a képzésen tanultakra is. A stratégiák részletes leírása a fordítói kompetencián belül a stratégiai alkompetencia megértéséhez járul hozzá. Messzemenő következtetéseket az

eredmények alapján a képzésen belüli fejlődésről nem szabad levonni – különösen az egyéni különbségek miatt –, azonban a szakirodalom eddigi eredményei arra engednek következtetni, hogy az azonosított változásokkal a hallgatók fordítási gyakorlata a 3. adatfelvételkor a félhivatásos és hivatásos fordítók gyakorlatahoz közelít. Fontos eredmény, hogy az adatok alapján négy olyan stratégiakategóriát azonosítottam, amelyek nem szerepeltek a konzultált szakirodalomban, azonban a résztvevők esetében megfigyelhetőek voltak: vizualizáció, alkalmazkodási stratégia, egyszerűsítés & összefoglalás, következményelemzés. E négy kategória tekinthető a kutatás újdonságértékének, illetve a stratégiák folyamatorientált kutatása longitudinális módszerrel, hiszen e területen – különösen Magyarországon – kutatási űr áll fenn.

AZ EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA ÚNKP-18-2 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT

15:50 – 16:20

Haraszi Rajmund

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Szent Ignác Jezsuita Szakkollégium

„Minden norvég más nyelvet beszél, mint amit tanulunk!” – Dialektusok a norvég nyelv oktatásában

Számos nyelvtanuló az osztályteremből kilépve azzal szembesül, hogy az élő beszédközösségben használt nyelv jelentősen eltér a „laboratóriumi körülmények” közt megtanult sztenderdtől. Ennek egyik lehetséges oka, hogy a nyelvközösségek nagy része nem homogén, a beszélők a hétköznapi kommunikációs helyzetekben nem az egyezményes sztenderd nyelvet használják, hanem a primer nyelvi szocializációban elsajátított, területenként eltérő változatot: a dialektust. Bizonyos országokban a dialektusokhoz negatív értékítélet társul (a kevésbé iskolázottak nyelvhasználatával azonosítják), ám az előadásomban bemutatott Norvégiában éppen a dialektusok jelentik az értékesebb variánst, amelyet társadalmi osztálytól és iskolai végzettségtől függetlenül mindenki használ nemcsak a hétköznapi beszédhelyzetekben, de az oktatásban, a médiában és az egyházban is.

Míg számos országban a dialektusok a sztenderd mellett léteznek, addig Norvégiában nem alakult ki egyezményes beszélt nyelvi norma. Az ország sajátos nyelvi helyzete, az anyanyelvű beszélők „sztenderd közelehez” való negatív viszonyulása azt eredményezi, hogy az „osztálytermi” norvégot megtanuló diákok (beleértve a Norvégiába érkező bevándorlókat) a valós beszédhelyzetekben gyakran használhatatlannak érzik a megszerzett nyelvtudást.

Előadásomban bemutatom, hogy a kódváltás a dialektusról a sztenderdre miért nem történik meg akkor sem, amikor a norvég beszélők nem anyanyelvű beszélővel kerülnek kommunikációs kapcsolatba. Majd norvég nyelvkönyvek elemzésével rávilágítok: a kommunikációközpontú nyelvoktatás nem szentel elég figyelmet annak, hogy a nyelvtanulót felkészítse a dialektusokkal való találkozásra, a valódi norvég beszédhelyzetekben való helytállásra.

Részben a szakirodalom, részben saját tapasztalataim és kutatási eredményem alapján javaslatokat fogalmazok meg arra vonatkozóan, milyen tudásszinten, milyen módszerekkel és mely készségek tekintetében lehetne a dialektusokat integrálni a norvég nyelv oktatásába. Dolgozatom utolsó fejezetében, amelyben egy norvég dialektust megtanuló, francia anyanyelvű beszélővel általam készített interjút elemzek, rámutatok, hogy egy dialektus aktív megtanulása nemcsak szükséges a helyi beszédközösségbe történő integrációhoz, de egyes esetekben egyszerűbben és autentikusabban elsajátítható, mint az általánosan oktatott, sztenderd közeli beszélt nyelv. Ezzel az előadásomban idézett Studer (2013) álláspontját részben cáfolom.